Karta (sylabus) modułu/przedmiotu

ELEKTROTECHNIKA

(Nazwa kierunku studiów)

Przedmiot realizowany od roku akademickiego 2014/2015				
Przedmiot: *Teoria pola elektromagnetycznego*			Kod przedmiotu: *E17_D*	
Typ przedmiotu/modułu:	obowiązkowy	X	obieralny	
Rok: *drugi*	Semestr: *trzeci*			
Nazwa specjalności: *wszystkie specjalności*				
Studia stacjonarne	X	Studia niestacjonarne		

Rodzaj zajęć:	Liczba godzin:
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Laboratorium	15
Projekt	-
Liczba punktów ECTS:	5

Cel przedmiotu	
C1	Wprowadzenie w problematykę pól i fal elektromagnetycznych w powiązaniu ze zjawiskami fizycznymi oraz ich zastosowaniem w praktyce inżynierskiej.
C2	Dostarczenie niezbędnej wiedzy do studiowania przedmiotów specjalistycznych na kierunku studiów Elektrotechnika
C3	Wykształcenie umiejętności posługiwania się zdobytą wiedzą w praktyce zawodowej

Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji	
1	Znajomość zagadnień z podstawowego kursu matematyki, analizy matematycznej, analizy wektorowej oraz równań różniczkowych.

Efekty kształcenia	
W zakresie wiedzy:	
EK1	Ma uporządkowaną wiedzę w zakresie podstawowych praw i zjawisk zachodzących w polu elektrycznym, przepływowym, magnetycznym i elektromagnetycznym
EK2	Zna podstawowe metody analityczne i numeryczne analizy pól: elektrycznego, przepływowego, magnetycznego i elektromagnetycznego, oraz umie je zastosować do obliczania układów praktycznych
EK3	Zna zasady pomiaru podstawowych wielkości pola elektromagnetycznego
W zakresie umiejętności:	
EK4	Potrafi posługiwać się pojęciami obowiązującymi w teorii pola oraz rozumie podstawowe zjawiska fizyczne zachodzące w urządzeniach elektromagnetycznych
EK5	Potrafi stosować poznane metody do opisu zjawisk i wyznaczania pól w prostych układach elektromagnetycznych
EK6	Potrafi posłużyć się odpowiednimi metodami i dokonać pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i magnetycznych
W zakresie kompetencji społecznych:	
EK8	Aktywne uczestniczy w zajęciach wykładowych, ćwiczeniach rachunkowych i laboratoryjnych, bierze udział w prowokowanych przez wykładowcę dyskusjach
EK9	Współpracuje w zespole, odpowiada za efekty pracy własnej i ponosi odpowiedzialność za wspólnie realizowane zadanie

EK10	Dba o zachowanie właściwych relacji współpracy między studentami i relacji student-nauczyciel

Treści programowe przedmiotu		
Forma zajęć – wykłady		
	Treści programowe:	*Liczba godzin:*
W1	Wielkość skalarne i wektorowe. Układy współrzędnych. Rachunek wektorowy w zastosowaniu do analizy pola wektorowego.	2
W2	Gradient, dywergencja, rotacja. Twierdzenie Gaussa-Ostrogradskiego, twierdzenie Stokesa.	2
W3	Podstawowe cechy pola elektromagnetycznego. Równania Maxwella. Prawo zachowania ładunku.	2
W4	Pole elektrostatyczne. Równania Laplace'a i Poissona. Prawo załamania linii pola na granicy dwóch środowisk.	2
W5	Dielektryki w polu elektrostatycznym. Pojemność elektryczna. Kondensatory.	2
W6	Energia pola elektrostatycznego. Siły w polu elektrostatycznym. Metody wyznaczania pola elektrostatycznego.	2
W7	Statyczne pole przepływowe. Równania pola. Prawo Ohma w postaci wektorowej. I i II prawo Kirchhoffa w postaci wektorowej.	2
W8	Prawo Joule'a - Lenza. Prawo załamania linii pola na granicy dwóch środowisk. Analogia między polem przepływowym i polem elektrostatycznym. Uziomy. Sprawdzian pisemny	3
W9	Pole magnetostatyczne. Równania pola. Pole magnetyczne na granicy dwóch środowisk. Potencjały pola magnetostatycznego.	2
W10	Prawo Biota-Savarta. Pole magnetyczne w środowisku materialnym. Zjawisko indukcji elektromagnetycznej.	2
W11	Energia pola magnetycznego. Siły w polu magnetycznym. Obliczanie indukcyjności własnej i wzajemnej.	2
W12	Metody wyznaczania pola magnetostatycznego.	2
W13	Fale elektromagnetyczne. Rozchodzenie się fali e.m. w środowisku dielektrycznym i przewodzącym. Wektor Poyntinga. Sprawdzian pisemny.	3
W14	Zjawisko naskórkowości w rozległej płycie i przewodzie walcowym. Głębokość wnikania fali do środowiska przewodzącego.	2
	Suma godzin:	30
Forma zajęć – ćwiczenia		
	Treści programowe:	*Liczba godzin:*
ĆW1	Rozwiązywanie zadań i ćwiczeń rachunkowych odnoszących się do: -opisu pola wektorowego, wyznaczania gradientu, dywergencji i rotacji, - określania podstawowych cech pola elektromagnetycznego na podstawie równań Maxwella,	4
ĆW2	Rozwiązywanie zadań i ćwiczeń rachunkowych odnoszących się do: -wyznaczania natężenia pola elektrostatycznego, indukcji i potencjału elektrycznego w otoczeniu źródeł pola.	4
ĆW3	Rozwiązywanie zadań i ćwiczeń rachunkowych odnoszących się do: -zastosowanie różnych metod wyznaczania pola, w tym równań Laplace'a i Poissona.	4

ĆW4	Rozwiązywanie zadań i ćwiczeń rachunkowych odnoszących się do: - wyznaczania energii pola oraz sił w polu elektrostatycznym. - analizy pola w kondensatorach: płaskim, cylindrycznym i kulistym jednowarstwowych i wielowarstwowych	4
ĆW5	Rozwiązywanie zadań i ćwiczeń rachunkowych odnoszących się do: -wyznaczania rozkładów natężenia pola elektrycznego, gęstości prądu i potencjału elektrycznego oraz strat mocy w dielektrykach stratnych (izolacja kondensatorów, przewodów elektrycznych), -wyznaczania pola przepływowego wokół uziomu półkulistego, określenie napięcia krokowego i rezystancji uziomu.	4
ĆW6	Rozwiązywanie zadań i ćwiczeń rachunkowych odnoszących się do: -wyznaczanie natężenia pola magnetycznego, indukcji magnetycznej, magnetycznego potencjału skalarnego i potencjału wektorowego w otoczeniu źródeł pola. Zastosowanie różnych metod wyznaczania pola, w tym prawa Biota-Savarta oraz równań Laplace'a i Poissona, - zjawisko indukcji elektromagnetycznej, - wyznaczania energii pola oraz sił w polu magnetycznym.	4
ĆW7	Rozwiązywanie zadań i ćwiczeń rachunkowych odnoszących się do: -analizy fali elektromagnetycznej płaskiej w środowisku dielektrycznym i przewodzącym. Wyznaczania wektora Poyntinga i określania głębokość wnikania fali do środowiska przewodzącego.	4
ĆW8	Zajęcia zaliczeniowe, poprawa kolokwiów.	2
	Suma godzin:	30
Forma zajęć – laboratorium		
	Treści programowe:	*Liczba godzin:*
L1	Szkolenie z zakresu BHP	1
L2	Badanie pola elektromagnetycznego cewki cylindrycznej,	3
L3	Badanie pola elektromagnetycznego cewki z przewodzącym rdzeniem,	3
L4	Pomiary podstawowych wielkości w polu elektromagnetycznym,	3
L5	Modelowanie pól dwuwymiarowych na papierze elektroprzewodzącym, Modelowanie pól za pomocą programu komputerowego Quick Field lub FEEM	3
L6	Zaliczenie ćwiczeń laboratoryjnych z ewentualnym odrabianiem brakujących ćwiczeń lub jego elementów	2
	Suma godzin:	15

Narzędzia dydaktyczne	
1	Wykład problemowy częściowo z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych
2	Ćwiczenia rachunkowe- rozwiązywanie zadań, dyskusja
3	Symulacje komputerowe
4	Analiza zjawisk fizycznych w eksperymencie laboratoryjnym

Sposoby oceny	
Ocena formująca:	
F1	Wykład - dwa sprawdziany pisemne.
F2	Ćwiczenia – rozwiązywania zadań, dyskusja wyników.
F3	Laboratorium – ocena przygotowania teoretycznego do przeprowadzenia eksperymentu laboratoryjnego. Krótka praca pisemna lub odpowiedź ustna.
F4	Laboratorium – ocena przeprowadzenia eksperymentu laboratoryjnego, opracowania wyników i poprawności sformułowania wniosków.

Ocena podsumowująca:	
P1	Wykład – egzamin pisemny i ustny sprawdzający wiedzę teoretyczną oraz umiejętność praktycznego obliczania i analizowania wielkości polowych.
P2	Ćwiczenia – sprawdziany bieżące podczas ćwiczeń rachunkowych w postaci krótkich prac pisemnych
P3	Laboratorium – ocena zaliczeniowa na podstawie ocen cząstkowych otrzymanych w trakcie trwania semestru

Obciążenie pracą studenta	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na realizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z wykładowcą, realizowane w formie zajęć dydaktycznych – łączna liczba godzin w semestrze	75
Godziny kontaktowe z wykładowcą realizowane w formie konsultacji – łączna liczba godzin w semestrze	5
Samodzielne rozwiązywanie zadań i przygotowanie się do ćwiczeń rachunkowych– łączna liczba godzin w semestrze	10
Samodzielne przygotowanie się do laboratorium – łączna liczba godzin w semestrze	10
Sporządzenie sprawozdań z ćwiczeń laboratoryjnych	10
Samodzielne przygotowanie się do egzaminu	10
Suma	120
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	5

Literatura podstawowa i uzupełniająca	
1	Piątek Z., Jabłoński P., Podstawy teorii pola elektromagnetycznego, WNT 2010
2	Matusiak R., Elektrotechnika teoretyczna T.2. Teoria pola elektromagnetycznego, WNT 1982
3	Krakowski M., Elektrotechnika teoretyczna t. II. Pole elektromagnetyczne, PWN, 1999
4	Łobos T., Bogusz J., Łukaniszyn M., Teoria pola dla elektryków. Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2004
5	Rawa H., Podstawy elektromagnetyzmu. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, 2005
6	Rawa H., Elektryczność i magnetyzm w technice. PWN Warszawa,1994
7	Sikora R., Teoria pola elektromagnetycznego, WNT 1997
8	Sikora J., Podstawy elementów skończonych. Zagadnienia potencjalne pola elektromagnetycznego, Wydawnictwo Książkowe Instytutu Elektrotechniki. Warszawa 2008
9	Cieśla A., Elektrotechnika. Elektryczność i magnetyzm w przykładach i zadaniach, AGH Uczelniane Wydawnictwo Naukowo-Dydaktyczne. Kraków 2008
10	Jabłoński P., Piątek Z., Przykłady i zadania z podstaw teorii pola elektromagnetycznego. Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2008
11	Czarnywojtek P., Kozłowski J., Machczyński W, Elektromagnetyzm Wydawnictwa Uczelni PWSZ w Kaliszu, 2011

Macierz efektów kształcenia						
Efekt kształcenia	Odniesienie danego efektu kształcenia do efektów zdefiniowanych dla całego programu (PEK)	Stopień w jakim efekty kształcenia związane są z przedmiotem	Cele przedmiotu	Treści programowe	Narzędzia dydaktyczne	Sposoby oceny
EK1	EA1_W01 EA1_W05	+ +++	C1, C2, C3	W1 – W14, ĆW1 – ĆW8 L1 – L10	1, 2, 3, 4	F1,P1
EK2	EA1_W01 EA1_W05	+ +++	C1, C2, C3	W6, W8, W11, W12, ĆW1-7	1, 2,3	F1, F2, F3, P1, P2
EK3	E1A_W05	++	C1, C2, C3	L1 – L8	4	F3, F4, P3
EK4	E1A_U01 E1A_U17	++ ++	C1, C2, C3	W1 – W14, ĆW1-8 L1 – L10	1, 2, 3, 4	F1, F2, F3, F4, P1, P2, P3
EK5	E1A_U01 E1A_U08 E1A_U17	++ + ++	C1, C2, C3	W5, W6, W8, W10, W11, W12, W14 ĆW1-8 L9	1, 2, 3	F1, F2, F3, F4, P1, P2, P3
EK6	E1A_U01 E1A_U17	++ ++	C1, C2, C3	L1 – L8	4	F3, F4, P2, P3
EK7	E1A_K01 EA1_K03	+ ++	C1, C2, C3	W1-W14 ĆW1-8 L1 – L10	1, 2, 3, 4	F1, F2, F3, F4, P2, P3
EK8	E1A_K01 E1A_K03	+ +++	C1, C2, C3	L1 – L10	4	F3, F4, P3
EK9	E1A_K01 E1A_K03 E1A_K04	+ + ++	C1, C2, C3	W1-W14 ĆW1-8 L1 – L10	1, 2, 3, 4	F1, F2, F3, F4, P1, P2, P3, P4

Formy oceny - szczegóły		
Na ocenę 2 (ndst)	EK1	Nie zna podstawowych praw i nie potrafi opisać zjawisk elektromagnetycznych
	EK2	Nie zna podstawowych metod analitycznych i numerycznych analizy pól
	EK3	Nie zna zasad pomiaru podstawowych wielkości w polu elektromagnetycznym
	EK4	Nie zna pojęć stosowanych w teorii pola oraz nie rozumie podstawowych zjawisk zachodzących w urządzeniach elektromagnetycznych.
	EK5	Nie potrafi przeprowadzić analizy
	EK6	Nie potrafi dokonać pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i magnetycznych
	EK7	Nie uczestniczy w zajęciach wykładowych, laboratoryjnych i ćwiczeniach
	EK8	Nie potrafi współpracować w zespole
	EK9	Student nie dba o właściwe relacje w grupie i narusza zasady etyki
Na ocenę 3 (dst)	EK1	Zna podstawowe prawa i potrafi opisać tylko niektóre zjawiska zachodzące w polu elektrycznym, przepływowym, magnetycznym i elektromagnetycznym
	EK2	Zna podstawowe metody analityczne i numeryczne analizy pól oraz potrafi je zastosować do analizy tylko wybranych, najprostszych układów
	EK3	Potrafi wymienić zasady pomiaru podstawowych wielkości w polu elektromagnetycznym
	EK4	Zna w stopniu dostatecznym pojęcia stosowane w teorii pola oraz potrafi wymienić podstawowe zjawiska zachodzące w urządzeniach elektromagnetycznych.
	EK5	Potrafi w stopniu dostatecznym sformułować ogólny opis matematyczny zagadnienia

	EK6	Potrafi w stopniu dostatecznym dokonać pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i magnetycznych dobierając właściwą metodę, prowadzi dokumentację pomiarową,
	EK7	Uczestniczy biernie w zajęciach wykładowych, laboratoryjnych i ćwiczeniach
	EK8	Umie w stopniu dostatecznym współpracować w zespole, ma wystarczającą świadomość odpowiedzialności za pracę własną i wspólnie realizowane zadanie
	EK9	Student w sposób dostateczny przestrzega zasady właściwego zachowania się w grupie i utrzymania poprawnych relacji student-nauczyciel
Na ocenę 3+ (dst+)	EK1	Zna podstawowe prawa i potrafi opisać zjawiska zachodzące w polu elektrycznym, przepływowym, magnetycznym i elektromagnetycznym
	EK2	Zna podstawowe metody analityczne i numeryczne analizy pól oraz potrafi je zastosować do analizy podstawowych układów.
	EK3	Zna w stopniu wystarczają-cym zasady pomiaru podstawowych wielkości w polu elektromagnetycznym
	EK4	Zna pojęcia stosowane w teorii pola oraz potrafi wymienić podstawowe zjawiska zachodzące w urządzeniach elektromagnetycznych.
	EK5	Potrafi sformułować ogólny opis matematyczny zagadnienia
	EK6	Potrafi w stopniu dostatecznym dokonać pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i magnetycznych dobierając właściwą metodę, prowadzi dokumentację pomiarową
	EK7	Uczestniczy w zajęciach wykładowych i laboratoryjnych biorąc udział w dyskusjach
	EK8	Umie współpracować w zespole, ma wystarczającą świadomość odpowiedzialności za pracę własną i wspólnie realizowane zadanie
	EK9	Przestrzega zasady właściwego zachowania się w grupie i utrzymania poprawnych relacji student-nauczyciel
Na ocenę 4 (db)	EK1	Zna podstawowe prawa i potrafi ogólnie opisać zjawiska zachodzące w polu elektrycznym, przepływowym, magnetycznym i elektromagnetycznym
	EK2	Zna wystarczająco podstawowe metody analityczne i numeryczne analizy pól oraz potrafi je zastosować do obliczania układów praktycznych
	EK3	Zna zasady pomiaru podstawowych wielkości w polu elektromagnetycznym
	EK4	Zna pojęcia stosowane w teorii pola oraz potrafi ogólnie scharakteryzować podstawowe zjawiska zachodzące w urządzeniach elektromagnetycznych.
	EK5	Potrafi sformułować ogólny opis matematyczny zagadnienia i wyznaczyć wielkości polowe
	EK6	Potrafi dokonać pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i magnetycznych dobierając właściwą metodę, prowadzi dokumentację pomiarową, dokonuje analizy wyników
	EK7	Aktywnie uczestniczy w zajęciach wykładowych, laboratoryjnych i ćwiczeniach, biorąc udział w dyskusjach, wykazuje zainteresowanie przedmiotem we
	EK8	Umie współpracować w zespole, ma świadomość odpowiedzialności za pracę własną i wspólnie realizowane zadanie
	EK9	Student dba o poszanowanie zasad etyki oraz przestrzega zasady właściwego zachowania się w grupie i utrzymania poprawnych relacji student-nauczyciel
Na ocenę 4+ (db+)	EK1	Zna wyczerpująco podstawowe prawa i potrafi szczegółowo opisać zjawiska zachodzące w polu elektrycznym, przepływowym, magnetycznym i elektromagnetycznym
	EK2	Zna szczegółowo podstawowe metody analityczne i numeryczne analizy pól oraz potrafi je zastosować do obliczania układów praktycznych
	EK3	Zna szczegółowo zasady pomiaru podstawowych wielkości w polu elektromagnetycznym
	EK4	Zna pojęcia stosowane w teorii pola oraz potrafi szczegółowo scharakteryzować podstawowe zjawiska zachodzące w urządzeniach elektromagnetycznych.
	EK5	Potrafi sformułować ogólny opis matematyczny zagadnienia i wyznaczyć wielkości polowe oraz przeprowadzić analizę wyników
	EK6	Potrafi dokonać pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i magnetycznych dobierając właściwą metodę, prowadzi dokumentację pomiarową, dokonuje analizy wyników i potrafi przeprowadzić ich dyskusję
	EK7	Aktywnie uczestniczy w zajęciach biorąc udział w dyskusjach oraz wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem we wszystkich formach jego realizacji
	EK8	Umie współpracować w zespole, ma świadomość odpowiedzialności za pracę własną i wspólnie realizowane zadanie

	EK9	Wykazuje właściwe i koleżeńskie postawy w grupie studenckiej oraz wzorową relację student-nauczyciel
Na ocenę 5 (bdb)	EK1	Wyróżnia się wiedzą i potrafi szczegółowo opisać zjawiska zachodzące w polu elektrycznym, przepływowym, magnetycznym i elektromagnetycznym
	EK2	Wyróżnia się wiedzą, zna szczegółowo podstawowe metody analityczne i numeryczne analizy pól oraz potrafi je zastosować do obliczania układów praktycznych
	EK3	Wyróżnia się wiedzą, zna szczegółowo zasady pomiaru podstawowych wielkości w polu elektromagnetycznym
	EK4	Wyróżnia się wiedzą, zna pojęcia stosowane w teorii pola oraz potrafi szczegółowo charakteryzować podstawowe zjawiska zachodzące w urządzeniach elektromagnetycznych.
	EK5	Potrafi sformułować precyzyjny opis matematyczny zagadnienia i wyznaczyć wielkości polowe, oraz przeprowadzić analizę wyników
	EK6	Potrafi dokonać pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i magnetycznych dobierając właściwą metodę, prowadzi szczegółową dokumentację pomiarową, dokonuje wnikliwej analizy wyników i potrafi przeprowadzić ich dyskusję
	EK7	Bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach biorąc udział w dyskusjach oraz wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem we wszystkich formach jego realizacji
	EK8	Wyróżnia się współpracą w zespole oraz. odpowiedzialnością za pracę własną i wspólnie realizowane zadanie
	EK9	Wyróżnia się w przestrzeganiu zasad właściwego zachowania się w grupie i utrzymaniu wzorowej relacji student-nauczyciel

Prowadzący zajęcia:	Ryszard Goleman, Tomasz Giżewski
Jednostka organizacyjna:	Instytut Nauk Technicznych i Lotnictwa Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie